

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Consiliului privind înființarea întreprinderii comune Clean Sky”

COM(2007) 315 final — 2007/0118 (CNS)

(2008/C 44/04)

La 11 iulie 2007, în conformitate cu articolul 95 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Consiliul Uniunii Europene a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social cu privire la propunerea sus-menționată.

La 10 iulie 2007, Biroul Comitetului Economic și Social European a însărcinat Secțiunea pentru piața unică, producție și consum cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl Dantin raportor general în cadrul celei de a 439-a sesiuni plenare din 24 și 25 octombrie 2007 (ședința din 25 octombrie) și a adoptat prezentul aviz cu 97 voturi pentru, 0 voturi împotriva și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul aprobă decizia privind înființarea întreprinderii comune „Clean Sky”. CESE consideră că relansarea investițiilor în activitățile de cercetare-dezvoltare prin finanțare publică-privată poate pune la dispoziția întreprinderilor un cadru de referință sigur care să permită depășirea actualei fragmentări a finanțării comunitare și coordonarea activităților în domeniul cercetării, adesea prea dispersate, sporind astfel eficacitatea acestora.

1.2 CESE salută alegerea acestui sector, care permite încadrarea în Strategia Lisabona, care impulsionează o industrie inovatoare din punct de vedere tehnic și generatoare a unui număr mare de locuri de muncă având un înalt nivel de calificare și care contribuie, în același timp, la realizarea progreselor indispensabile în domeniul protecției mediului.

1.3 Prin avizul favorabil emis cu privire la propunerea examinată, CESE subliniază în primul rând importanța pentru UE a strategiei propuse în materie de investiții și de coordonare a activităților în domeniul cercetării. Astfel, Comitetul consideră că această strategie reprezintă un punct forte pentru crearea unui Spațiu European de Cercetare și constituie o contribuție importantă la competitivitatea întreprinderilor europene din acest sector.

1.4 Cu toate acestea, având în vedere multitudinea surselor de finanțare și a participărilor, precum și volumul considerabil de resurse comunitare mobilizate, ar fi oportună o mai bună definire a utilizării și atribuirii produselor finale ale cercetării, în special în ceea ce privește proprietatea intelectuală și chestiunea brevetelor.

1.5 În cele din urmă, Comitetul consideră că sunt necesare următoarele:

— o simplificare reală a procedurilor, în special având în vedere impactul negativ pe care l-a avut complexitatea administrativă asupra programelor anterioare de cercetare-dezvoltare. Dat fiind că aceste proceduri se află în prezent în curs de elaborare, Comitetul va insista asupra necesității ca toate

părțile implicate să participe la alegerea obiectivelor și la analiza rezultatelor finale;

- un program de informare prin care să se contribuie la mobilizarea resurselor economice necesare;
- introducerea unor programe de formare profesională care să permită adaptarea calificărilor lucrătorilor la locurile de muncă generate de „Clean Sky”, în vederea creării condițiilor necesare pentru asigurarea poziției de lider industrial în acest sector strategic.

2. Introducere

2.1 Propunerea de regulament examinată are ca obiect lansarea unuia dintre primele parteneriate între sectorul public și cel privat în domeniul cercetării-dezvoltării. Propunerea definește una dintre primele inițiative tehnologice comune (ITC). Această inițiativă privește domeniul aeronauticii și al transportului aerian și se intitulează „CLEAN SKY”.

2.2 Obiectivul ITC este de a permite, parțial sau total, industriei, organismelor de cercetare, statelor membre și Comisiei să își pună în comun resursele pentru programe de cercetare specifice.

2.3 Spre deosebire de strategia tradițională, care constă în a asigura proiectelor finanțare publică de la caz la caz, ITC se referă la programe de cercetare la scară largă și care dispun de obiective strategice comune. Această nouă abordare ar trebui să creeze o masă critică pentru activitățile de cercetare și inovare din Europa, să consolideze comunitatea științifică din principalele domenii strategice și să armonizeze finanțarea proiectelor, pentru ca rezultatele cercetării să poată fi exploatate mai rapid. ITC se concentrează asupra domeniilor determinante, în care instrumentele actuale nu dispun nici de amploarea, nici de viteza necesară pentru a menține sau a plasa Europa în fruntea concurenței mondiale. Este vorba despre domenii cărora o finanțare națională, europeană sau privată a cercetării le poate aduce o valoare adăugată considerabilă, în special prin stimularea creșterii nivelului investițiilor private în activitățile de cercetare și dezvoltare.

2.4 ITC privind domeniul aeronauticii și al transportului aerian denumită „Clean Sky” are ca principal obiectiv accelerarea dezvoltării unor tehnologii curate pentru transportul aerian în UE, astfel încât acestea să fie puse în aplicare cât mai repede posibil. Pe lângă menținerea competitivității sectorului, aceste tehnologii ar trebui să contribuie la realizarea priorităților strategice sociale ale Europei și în materie socială și de protecție a mediului, asociate unei creșteri economice durabile.

3. Context și considerații generale

3.1 Necesitatea și legitimitatea acestui program se justifică prin faptul că, în cursul următorilor 20 de ani, se preconizează o dublare a traficului aerian și prin faptul că dezvoltarea unui sistem de transport ecologic reprezintă un element esențial pentru asigurarea creșterii economice și sociale europene, atât pentru transportul pasagerilor, cât și pentru transportul mărfurilor.

3.2 Alegerea intervenției la nivel european apare ca o dimensiune pertinentă, în măsura în care intervențiile părților implicate din diferitele state membre nu reprezintă o dimensiune optimă în termeni de resurse economice și de know-how științific.

3.3 Participarea directă a statelor membre constituie un element-cheie, atât pentru mobilizarea finanțărilor necesare, cât și având în vedere că numeroase decizii vor continua să fie luate la nivel național, fie că este vorba despre invitațiile de a participa la programe, despre controlul permanent al tuturor fazelor programelor sau despre evaluarea rezultatelor.

3.4 Sectorul aeronautic se va confrunta în curând cu provocări majore, cum ar fi impactul asupra mediului, care ar putea constitui o frână în dezvoltarea acestuia.

3.5 Reducerea impactului aviației asupra schimbărilor climatice și diminuarea zgomotului reprezintă priorități absolute. Acestea necesită ca într-un viitor apropiat să fie operate veritabile schimbări tehnologice, în vederea realizării reducerilor prevăzute de reglementările comunitare. (Platforma tehnologică europeană pentru aeronautică — ACARE — a fixat în agenda sa strategică de cercetare obiectivul de a reduce cu 50 % emisiile de CO₂, cu 80 % emisiile de NO_x și cu 50 % poluarea acustică până în 2020).

3.6 Pe lângă aceasta, industria aeronautică europeană, care furnizează în prezent trei milioane de locuri de muncă la scară europeană, se confruntă cu o concurență acerbă, în urma investițiilor publice acordate în alte zone geografice, și anume în Statele Unite, unde resursele afectate activităților de cercetare din acest sector sunt de trei ori mai mari decât cele disponibile în Europa în prezent.

3.7 O contribuție publică este, de asemenea, utilă având în vedere faptul că acest sector se caracterizează prin întâzieri

importante în randamentul al investițiilor, care pot genera eșecuri ale pieței prin absența unor investiții în activitățile de cercetare-dezvoltare din domeniul aeronauticii.

3.8 Alegerea aeronauticii și a transportului aerian în cadrul programului specific „Cooperare” (cf. punctului 4.3) se justifică prin faptul că obiectivul urmărit este acela de a îmbunătăți sănătatea și calitatea vieții generațiilor prezente și viitoare prin reducerea la maxim a impactului aeronavelor asupra mediului, ameliorarea calității aerului la nivel local, diminuarea poluării acustice în apropierea aeroporturilor și îmbunătățirea condițiilor de transport pentru pasageri.

4. Propunerea Comisiei

4.1 Propunerea de regulament privind înființarea întreprinderii comune „Clean Sky” [COM(2007) 315 final] se bazează pe Decizia nr. 1982/2006/CEE privind cel de-al șaptelea Program-cadru, care prevede o contribuție comunitară pentru constituirea unor parteneriate între sectorul public și cel privat pe termen lung, la scară europeană, în domeniul cercetării.

4.2 Aceste parteneriate iau forma unor „inițiative tehnologice comune” (ITC) și sunt rezultatul activității fostelor „platforme tehnologice europene” (PTE).

4.3 În Decizia sa nr. 971/2006/CEE privind programul specific „Cooperare”, Consiliul a subliniat necesitatea de a se înființa parteneriate între sectorul public și cel privat și a identificat șase domenii în care ar fi oportună crearea de inițiative tehnologice comune, în vederea relansării cercetării europene. Este vorba despre următoarele domenii:

— celule de hidrogen și celulele combustibile;

— **aeronautica și transportul aerian;**

— medicamentele inovatoare ⁽¹⁾;

— sistemele informatice integrate ⁽²⁾;

— nanoelectronica ⁽³⁾;

— GMES (Monitorizare Globală pentru Mediu și Securitate).

4.4 În contextul acestei strategii generale, regulamentul care face obiectul propunerii examinate [COM(2007) 315 final] prevede punerea în aplicare a inițiativei tehnologice comune (ITC) privind aeronautica și transportul aerian prin înființarea întreprinderii comune denumite „Clean Sky”.

4.5 Obiectivele întreprinderii comune „Clean Sky” sunt expuse în mod clar și detaliat la articolul 3 din statutul anexat la regulamentul examinat. Acestea acoperă o gamă amplă și ambițioasă de activități, rezumate la articolul 3 din regulamentul:

— accelerarea dezvoltării unor tehnologii de transport aerian curate în cadrul UE în vederea punerii lor cât mai rapide în practică;

⁽¹⁾ CESE 1184/2007 (INT/363).

⁽²⁾ CESE 1185/2007 (INT/364).

⁽³⁾ R/CESE 1199/2007 (INT/370).

— crearea unui sistem de transport aerian inovator în mod radical, bazat pe integrarea unor tehnologii avansate, în scopul diminuării impactului transportului aerian asupra mediului prin reducerea zgomotului și a emisiilor de gaze, precum și prin ameliorarea consumului de carburant al aeronavelor.

4.5.1 Astfel, „Clean Sky” asigură integrarea și coordonarea diverselor activități de cercetare, exploatând economiile de scală, și se va dezvolta în jurul a șase domenii tehnice diferite, denumite demonstratori tehnologici integrați (DTI), și anume:

- DTI pentru aeronave cu aripi fixe inteligente;
- DTI pentru aeronave de transport regional ecologice;
- DTI pentru giravioane ecologice;
- DTI pentru motoare durabile și ecologice;
- DTI pentru sisteme pentru operațiuni ecologice;
- DTI pentru proiectare ecologică.

Obiectivele tehnologice corespunzătoare fiecărui DTI au fost deja stabilite.

4.6 Întreprinderea comună „Clean Sky” trebuie considerată ca fiind un organism internațional cu personalitate juridică, în sensul articolului 22 din Directiva 2004/17/CE și al articolului 15, litera c) din Directiva 2004/18/CE. Aceasta va avea sediul la Bruxelles, iar activitățile sale se vor încheia la 31 decembrie 2017, cu excepția unei prerogative de către Consiliu.

4.7 Temei juridic

4.7.1 Propunerea constă într-un regulament al Consiliului la care este anexat statutul întreprinderii comune. Propunerea se întemeiază pe articolul 171 din tratat. Întreprinderea comună va fi un organ comunitar și, deși bugetul său intră sub incidența articolului 185 din Regulamentul nr. 1605/2002 al Consiliului, va trebui să aibă în vedere caracteristicile specifice ale acestei inițiative, dat fiind că este vorba despre parteneriate între sectorul public și cel privat cu o contribuție importantă a sectorului privat, cel puțin egală cu cea a sectorului public.

4.8 Membri

Membrii fondatori ai întreprinderii comune „Clean Sky” sunt:

- Comunitatea Europeană, reprezentată de Comisie;
- 12 responsabili ai demonstratorilor tehnologici integrați (DTI) și până la 74 de asociați, în conformitate cu normele de aderare care figurează la articolul 2 al statutului anexat la regulamentul examinat;
- orice entitate publică sau privată stabilită într-un stat membru sau într-o țară asociată la cel de-al șaptelea Program-cadru poate solicita să devină membru al întreprinderii comune „Clean Sky”, cu condiția ca: în calitate de

responsabil al DTI, să se angajeze să aducă o contribuție proporțională și coerentă cu ansamblul activităților inițiativei tehnologice comune; în calitate de asociat, să se angajeze să aducă o contribuție proporțională cu bugetul DTI la care participă și în conformitate cu cerințele acestuia.

4.9 Surse de finanțare

4.9.1 Cheltuielile de funcționare ale întreprinderii comune „Clean Sky” sunt suportate în părți egale, în numerar, de Comisia Europeană, pe de o parte, și de restul membrilor, pe de altă parte, fiecare aducând o contribuție de 50 % din cheltuielile totale.

4.9.2 Contribuția maximă a Comunității la întreprinderea comună „Clean Sky”, care acoperă cheltuielile de funcționare și activitățile de cercetare, este de 800 milioane EUR și se plătește din creditele bugetare alocate temei „Transport” din cadrul programului specific „Cooperare” de punere în aplicare a celui de-al șaptelea Program-cadru, în conformitate cu dispozițiile articolului 54 din Regulamentul nr. 1605/2002 al Consiliului.

5. Observații generale și particulare

5.1 Comitetul aprobă decizia privind înființarea întreprinderii comune „Clean Sky” care se bazează pe dispozițiile celui de-al șaptelea Program-cadru. Comitetul consideră că relansarea investițiilor în activitățile de cercetare-dezvoltare reprezintă o modalitate corespunzătoare de a furniza întreprinderilor europene un cadru de referință sigur prin intermediul unui instrument nou, care să permită depășirea actualei fragmentări a finanțării comunitare și care să evite repartizarea dispartată a programelor, aspecte care făceau aproape imposibilă evaluarea rezultatelor.

5.2 Inițiativa prezentată este consecventă cu politicile și obiectivele Uniunii și conformă orientărilor definite în cadrul Strategiei Lisabona care subliniază că inovația și cunoașterea contribuie la stimularea creșterii economice și a ocupării forței de muncă în cadrul Comunității. Aceasta integrează măsuri referitoare la sistemul comunitar de comercializare a cotelor de emisie (ETS) și ar trebui să favorizeze realizarea unor progrese substanțiale în punerea în aplicare a agendei strategice de cercetare a ACARE în domeniul mediului.

5.3 În opinia Comitetului, întreprinderea comună „Clean Sky”, care se bazează pe un parteneriat public-privat, reprezintă, la fel ca și celelalte ITC care decurg din cel de-al șaptelea Program-cadru, un element de bază pentru constituirea unui spațiu de cercetare european și o contribuție decisivă la competitivitatea întreprinderilor europene.

5.4 Prin avizul favorabil emis cu privire la propunerea examinată, CESE subliniază în primul rând importanța pentru UE a strategiei propuse în materie de investiții și de coordonare a activităților de cercetare.

5.5 Cu toate acestea, având în vedere sistemul de finanțări multiple pus în aplicare și volumul important de resurse comunitare mobilizate, Comitetul consideră că ar fi oportună o mai bună definire a utilizării și atribuirii produselor finale ale cercetării. În acest scop, chestiunea brevetelor și a proprietății intelectuale, în sensul definit la articolul 20 din regulament, care se limitează la menționarea principiilor, ar trebui să fie precizate și explicate mai bine, întrucât ar putea deveni unul din punctele nevralgice ale punerii în aplicare armonioase a ITC „Clean Sky”.

5.6 Cu toate acestea, pentru a-și realiza obiectivele și a valorifica la maxim potențialul pe care îl prezintă acest nou dispozitiv, CESE consideră că sunt necesare următoarele:

- o simplificare reală a procedurilor în toate etapele diferitelor activități de cercetare-dezvoltare, de la selectarea activităților până la difuzarea rezultatelor, încredințând „Clean Sky” principala responsabilitate a acestor misiuni. Complexitatea administrativă și incertitudinea finanțărilor și a referințelor

instituționale au fost câteva din cauzele eșecurilor din trecut ale programelor anterioare de cercetare-dezvoltare;

- un amplu program de informare cu privire la posibilitățile oferite de întreprinderea „Clean Sky”, în special cu privire la capacitatea acesteia de a mobiliza resursele economice necesare, având în vedere noile forme de finanțare;
- dezvoltarea unor programe de formare profesională corespunzătoare, pentru a se dispune de forță de muncă de înaltă calificare, care să aibă cunoștințele necesare de cercetare-dezvoltare pe care le presupune „Clean Sky” și care se vor dovedi de o importanță strategică pentru viitorul industrial al UE. Aceste calificări înalte, care să atingă gradul de tehnicitate necesar pentru locurile de muncă create în domeniul cercetării-dezvoltării, vor avea ca efect și frânarea exodului cercetătorilor și vor reprezenta, în același timp, una din condițiile necesare pentru a-i asigura Uniunii Europene poziția de lider în aceste sectoare strategice atât din punct de vedere industrial, cât și de protecție a mediului.

Bruxelles, 25 octombrie 2007.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Dimitris DIMITRIADIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Consiliului de înființare a întreprinderii comune ENIAC”

COM(2007) 356 final — 2007/0122 (CNS)

(2008/C 44/05)

La 10 septembrie 2007, în conformitate cu articolul 95 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Consiliul Uniunii Europene a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social cu privire la propunerea sus-menționată.

La 10 iulie 2007, Biroul Comitetului Economic și Social European a însărcinat Secțiunea pentru piața unică, producție și consum cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl Dantin raportor general în cadrul celei de-a 439-a sesiuni plenare din 24 și 25 octombrie 2007 (ședința din 25 octombrie) și a adoptat prezentul aviz cu 106 voturi pentru, 0 voturi împotriva și 1 abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul Economic și Social European este de acord cu decizia privind crearea întreprinderii comune ENIAC ⁽¹⁾.

1.1.1 Într-adevăr, CESE consideră că relansarea, prin intermediul acestui principiu, a investițiilor în cercetare-dezvoltare printr-o finanțare de tip public-privat poate furniza

întreprinderilor un cadru de referință sigur, permițând depășirea fragmentării actuale a finanțării comunitare și coordonarea cercetărilor mult prea adeseori dispersate, favorizând astfel eficacitatea acestora.

1.2 CESE salută sectorul ales. Într-adevăr, dincolo de caracterul său inovator în plan tehnic, și de uriașul său potențial de viitor, inclusiv ca sursă de locuri de muncă înalt calificate, acest sector va contribui direct prin dezvoltarea sa la îndeplinirea Obiectivelor Lisabona privind competitivitatea, a celor de la Barcelona privind procentajul din PIB destinat cercetării, dar și a altor aspecte ale politicilor comunitare, precum mediul, transporturile, energia, sănătatea.

⁽¹⁾ ENIAC = European Nanoelectronic Initiative Advisory Council. ENIAC a fost și primul calculator fabricat din componente electronice (1945-1946).